

Reception and Opinions of Community Justice Network Committees in Tak Province Regarding Participation in Juvenile Drug – Oriented Crime Reduction.¹

Jindaporn Kiattisin²
Wanee Ungsittiphoonporn³
Weerachart Supanyo⁴

Received: August 1, 2013

Accepted: August 8, 2013

Abstract

The main purpose of the thesis. 1) To study the cognitive participation of The Community Justice Network Committees in Tak Province Regarding Participation in Juvenile Drug – Oriented Crime Reduction. 2) To study the level of participation of The Community Justice Network Committees in Tak Province Regarding Participation in Juvenile Drug – Oriented Crime Reduction. 3) To study the suggestion of The Community Justice Network Committees in Tak Province Regarding Participation in Juvenile Drug –Oriented Crime Reduction. The Community Justice Network Committees in Tak Province Studying by 283 members collecting details by using questionnaire, then analyze data using statistics such as, percentage, mean, standard deviation. Research revealed as follows: 1) The overall perception towards participation as perceived by the Committee of Community Justice Network at Tak Province in terms of reduction of youth misconducts concerning drugs was at the high level ($\bar{x}=3.60$, S.D.= 0.95). 2) The overall participation by the Committee of Community Justice Network at Tak Province in terms of reduction of youth misconducts concerning drugs was at the high level ($\bar{x} = 3.49$, S.D.= 0.95) 3) For the comparison between the perception towards participation and the real participation by the Committee of Community Justice Network at Tak Province in terms of reduction of youth misconducts concerning drugs, it was found that they were different; thus, the perception towards participation was higher than the real participation. 4) As for the guidelines to promote and encourage those people concerned to reduce the problems of youth misconducts concerning drugs.

Keywords: The Community Justice Network Committees, Regarding Participation in Juvenile Drug – Oriented Crime Reduction, The Recognition, The Participation

¹ Thesis for the Master of Art Program in Human and Community Resource Development ,Kasetsart University, Kampeang Saen Campus

² Graduate Student,Master Degree in Human and Community Resource Development ,Kasetsart University, Kampeang Saen Campus, E-mail : Zomkiku@gmail.com

³ Lecturer in Department of Human and Community Resource Development ,Kasetsart University, Kampeang Saen Campus

⁴ Assistant Professor in Department of Human and Community Resource Development, Kasetsart University, Kampeang Saen Campus

การรับรู้และความคิดเห็นของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตากเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน¹

จินดาพร เกียรติสิน²
วรรณิ อึ้งสิทธิพูนพร³
วีรฉัตร สุปัญญา⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชน จังหวัดตาก ในการลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน 2) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชน จังหวัดตาก ในการลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน 3) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายในเพื่อลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ คณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตาก จำนวน 283 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) การรับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชน จังหวัดตาก ในการลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.60$, S.D.=0.95) 2) ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชน จังหวัดตาก ในการลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.49$, S.D.=0.95) 3) ผลการเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการยุติธรรมชุมชน พบว่า แตกต่างกันโดยมีการรับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมากกว่าการมีส่วนร่วม ในการลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน 4) แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน

คำสำคัญ: คณะกรรมการยุติธรรมชุมชน การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน การรับรู้ การมีส่วนร่วม

¹ วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษยและชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

² นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษยและชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

E-mail : Zomkiku@gmail.com

³ อาจารย์ประจำภาควิชาการพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษยและชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต กำแพงแสน

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษยและชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต กำแพงแสน

ความสำคัญของปัญหา

การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีสาเหตุมาจากการแพร่ระบาดของยาเสพติด เนื่องจากปัญหาครอบครัว เศรษฐกิจ และความต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน การเลียนแบบพฤติกรรม หรือต้องการหาทางออกของปัญหาโดยใช้ยาเสพติด ดังนั้นปัญหาเสพติดจึงถือเป็นปัญหาที่สำคัญที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมในทางไม่เหมาะสมและกระทำความผิดในลักษณะต่างๆ ตามมา การดูแลเด็กและเยาวชนนอกจากเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองแล้ว ทุกภาคส่วนของสังคมยังควรมีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลเพื่อป้องกัน การเกิดขึ้นของปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้างต่อไป

ในปัจจุบันมีการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนโดยใช้กรอบความคิดเกี่ยวกับ “ยุติธรรมชุมชน” ซึ่งเป็นแนวคิดการส่งเสริมให้ประชาชนผู้สนใจสามารถทำงานร่วมกับกระทรวงยุติธรรมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่สร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชน โดยถือว่าประชาชนเป็นหุ้นส่วนในการร่วมมือกันดูแลชุมชน ทั้งนี้ภายในเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจัดการฝึกอบรมความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนและแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน ภาคประชาชนมีความร่วมมือร่วมใจกันในการดูแลเป็นหูเป็นตาและหาแนวทางในการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นภายในชุมชน เพื่อให้ภายในชุมชนมีความสงบและปลอดภัย (คู่มือเครือข่ายยุติธรรมชุมชน, 2551) การจัดตั้งเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตาก เน้นการมีส่วนร่วมในการควบคุมการเกิดอาชญากรรมในชุมชน โดยถือว่าประชาชนในชุมชนเป็นหุ้นส่วนในการ

กำหนดแนวทางและนโยบายในการป้องกันอาชญากรรมด้วยวิธีปฏิบัติเชิงรุกโดยใช้พลังชุมชนให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) เพื่อจัดการกับปัญหาอาชญากรรมและการกระทำความผิดภายในชุมชน โดยการควบคุมก่อนเกิดปัญหาก่อนเกิดกับตัวบุคคล เวลา สถานที่ทั้งผู้ที่เป็นกลุ่มเสี่ยงในการกระทำความผิดและผู้ที่อยู่ตกเป็นเหยื่อในการกระทำความผิด 2) เพื่อการขจัดข้อขัดแย้งเชิงสมานฉันท์ซึ่งเป็นการขจัดปัญหาข้อขัดแย้งโดยการติดต่อประสานงานและดำเนินการต่างๆ ด้วยตนเอง ไม่ใช่ความรุนแรงในการแก้ปัญหา 3) เพื่อรับผู้กระทำความผิดให้กลับคืนสู่สังคม 4) เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเกิดความรู้สึกมั่นคงและความปลอดภัย จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเหตุให้สนใจศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้และความคิดเห็นของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตาก เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน โดยคาดหวังว่าข้อค้นพบจากงานวิจัยจะสามารถใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการส่งเสริม การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อลดปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตาก ในการลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตาก ในการลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน

3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตากในการลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาเฉพาะพื้นที่อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เนื่องจากเป็นเขตชุมชนเมืองที่เป็นศูนย์กลางความเจริญของจังหวัด มีสถานศึกษาทุกระดับ ตลอดจนมีสถานที่ที่อาจนำไปสู่การกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กเป็นจำนวนมากกว่าในพื้นที่อำเภออื่นๆ

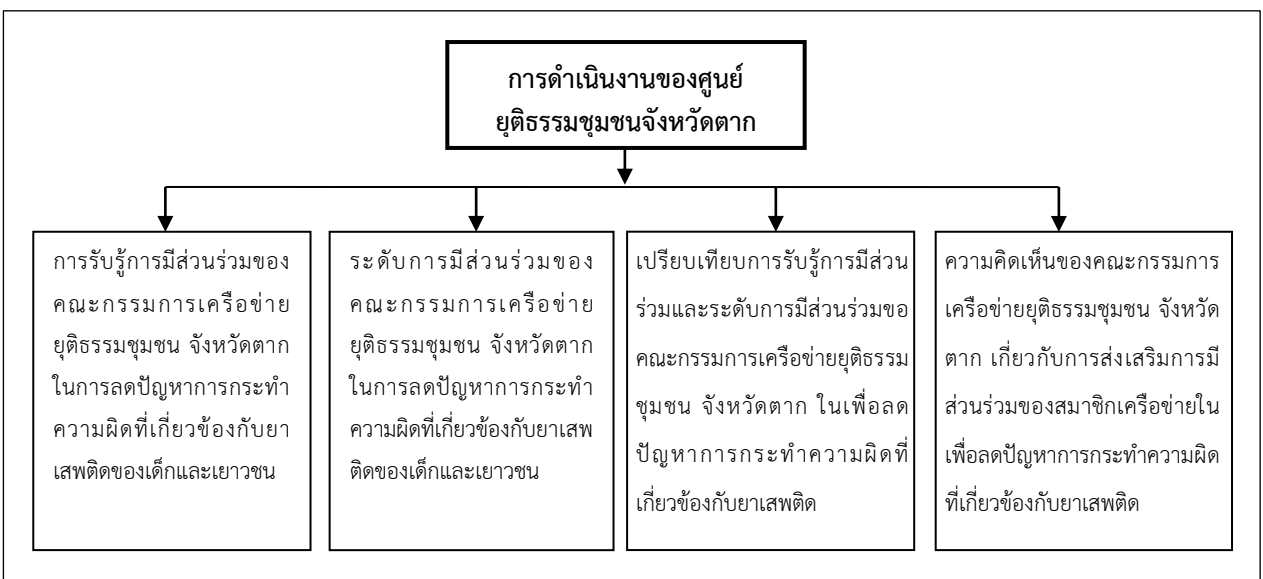
ขอบเขตด้านประชากรศึกษา คณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชน เฉพาะในที่ปรากฏในฐานข้อมูลปัจจุบันของสำนักงานกรมคุมประพฤติ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เท่านั้น

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชน จังหวัดตาก ในการลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและ

เยาวชน ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชน จังหวัดตาก ในการลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชน จังหวัดตาก ในการลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน เฉพาะการเป็นผู้เสพและเป็นผู้ขายเท่านั้น เนื่องจากปัญหาดังกล่าวจะนำไปสู่ปัญหาประการอื่นๆต่อไป หากลดปัญหานี้ได้ก็จะช่วยลดปัญหาอื่นๆ ที่มีสาเหตุมาจากยาเสพติดได้อีกด้วย

กรอบทฤษฎีและแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย “การรับรู้และความคิดเห็นของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชน จังหวัดตากเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน” ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ คณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก 11 อำเภอ และในที่นี่รวมศูนย์ยุติธรรมอำเภอสามเงา และ ศูนย์ยุติธรรม อำเภอวังเจ้ารวมเข้าไปด้วยเนื่องจากเป็นอำเภอที่อยู่ในเครือข่าย จำนวน 350 คน โดยแจกแบบสอบถามจำนวน 350 ฉบับ และได้รับกลับคืนจำนวน 283 ฉบับ จำแนกตามเครือข่ายทั้งหมด 13 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามโดยลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยเป็นคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด โดยแบบสอบถามปลายปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกคำตอบตามต้องการ และแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็น โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ รายได้ และวิธีการเข้ามาเป็นสมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชน

ส่วนที่ 2 การรับรู้และระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตาก ในการลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน โดยใช้มาตราวัดแบบลิเคอร์ท (Likert's scale) 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตาก เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน

วิธีการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษานิยาม ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตาก และสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชน จังหวัดตาก
3. สร้างแบบสอบถาม และ นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 1 เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา การใช้ภาษา การเรียงลำดับคำถาม
4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม
5. นำแบบสอบถาม เสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านพิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) รอบที่ 2 เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ภาษาและข้อความ และแก้ไขเครื่องมือให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
6. นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรในที่นี้ คือ สมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตาก จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยค่าความเชื่อมั่นที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.91
7. นำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นเครื่องมือที่สมบูรณ์ และนำไปใช้กับประชากรที่เหลือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังศูนย์ยุติธรรมชุมชน จังหวัดตาก จำนวน 13 แห่ง หลังจากนั้นผู้วิจัยแจกแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้กับคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรม

ชุมชน จำนวน 350 ชุด ตามรายชื่อของศูนย์
เครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตาก และได้รับ
แบบสอบถามคืนจำนวน 283 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมได้มา
จากแบบสอบถามตรวจสอบความสมบูรณ์ของ
แบบสอบถาม แล้วนำมาประมวลผลโดยใช้เครื่อง
คอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. สถิติบรรยายใช้สำหรับอธิบายข้อมูล
ทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลการรับรู้
และระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการเครือข่าย
ยุติธรรมชุมชน จังหวัดตาก ได้แก่ ค่าร้อยละ
(percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (standard deviation)

2. การวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการมี
ส่วนร่วมของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชน
จังหวัดตาก ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content
analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 40-49 ปี ระดับ
ศึกษาสูงสุดอยู่ในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบ
อาชีพรับจ้าง สถานภาพสมรส โดยส่วนใหญ่มีรายได้
ต่ำกว่า 7,000 บาท และเข้ามาเป็นสมาชิกด้วยการ
ชักชวนของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตาก

2. การรับรู้การมีส่วนร่วมของคณะ
กรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตากในการ
ลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
ของเด็กและเยาวชน

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของระดับการรับรู้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ
เครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตากในการลดปัญหา
การกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็ก
และเยาวชน (N = 283)

การรับรู้การมีส่วนร่วม	\bar{x}	S.D.	ระดับการ รับรู้*
1. ด้านการวางแผน	3.59	0.95	มาก
2. ด้านการปฏิบัติตามแผน	3.57	1.02	มาก
3. ด้านการติดตามประเมินผล	3.67	1.06	มาก
รวม	3.60	0.95	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม
มีการรับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการลดปัญหาการ
กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและ
เยาวชน ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้าน
การติดตามประเมินผล ($\bar{x} = 3.67$, S.D. = 1.06)
รองลงมา คือ ด้านการวางแผน ($\bar{x} = 3.59$, S.D. =
0.95) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการ
ปฏิบัติตามแผน ($\bar{x} = 3.57$, S.D. = 1.02)

การรับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ
เครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตากในการลด
ปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
ของเด็กและเยาวชน ด้านการวางแผน

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้
เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการลดปัญหาการกระทำ
ความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน

ด้านการวางแผน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.59$, S.D. =0.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ระดับการรับรู้ในระดับมากมี 17 ข้อ และข้อที่มีระดับการรับรู้ในระดับปานกลางมี 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 1.6 การให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ($\bar{x}=3.69$, S.D.=1.11) รองลงมา คือ ข้อที่ 1.11 การไกล่เกลี่ยจัดข้อขัดแย้งระหว่างผู้ขัดแย้งกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเพื่อให้เด็กและเยาวชนกลับเข้าสู่สังคมได้ ($\bar{x}=3.68$, S.D. =1.01) ข้อที่ 1.17 การได้ส่งเสริม สนับสนุนให้ความรู้ความเข้าใจแก่คนในชุมชนในการให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ($\bar{x}=3.68$, S.D.=1.12) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อที่ 1.14 การติดตามการปฏิบัติตามสัญญาข้อตกลงของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเพื่อการลดปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ($\bar{x}=3.47$, S.D.=1.10)

การรับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตากในการลดปัญหาการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ด้านการปฏิบัติตามแผน

ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการลดปัญหาการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ด้านการปฏิบัติตามแผน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.57$, S.D.=1.02) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 2.2 การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะความต้องการของชุมชนในการป้องกันยาเสพติดเพื่อ

ลดปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ($\bar{x}=3.64$, S.D.=1.15) รองลงมา คือ ข้อที่ 2.1 การได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ($\bar{x}=3.57$, S.D.=1.07) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 2.3 การมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดมาตรการในการลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเชิงสมานฉันท์ ($\bar{x}=3.54$, S.D. =1.11)

การรับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตากในการลดปัญหาการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ด้านการติดตามประเมินผล

ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการลดปัญหาการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ด้านการติดตามประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.67$, S.D.=1.06) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 3.1 การติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดว่าเมื่อพ้นโทษแล้วกลับไปกระทำผิดอีกหรือไม่ ($\bar{x}=3.76$, S.D.=1.14) รองลงมา คือ ข้อที่ 3.2 การได้จัดทำรวบรวมผลการปฏิบัติงาน และรายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนในการสร้างความร่วมมือเพื่อช่วยกันลดการเกิดปัญหา ($\bar{x}=3.68$, S.D.=1.16) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 3.5 การได้รวบรวมปัญหาอุปสรรคตลอดจนข้อเสนอแนะและความต้องการของชุมชนเพื่อเสนอต่อสำนักงานคุมประพฤติในการดำเนินการแก้ไข ($\bar{x}=3.60$, S.D.=1.15)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตากในการลดปัญหาการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน

การมีส่วนร่วม	\bar{x}	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การวางแผน	3.49	0.95	ปานกลาง
2. การปฏิบัติตามแผน	3.44	1.03	ปานกลาง
3. การติดตามประเมินผล	3.53	1.09	มาก
รวม	3.49	0.95	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการลดปัญหาการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.49, S.D.=0.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางมี 2 ด้านคือ ด้านการวางแผน ($\bar{x}=3.49, S.D.=0.95$) และด้านการปฏิบัติตามแผน ($\bar{x}=3.44, S.D.=1.03$) และด้านที่อยู่ในระดับมากมี 1 ด้าน คือ ด้านการติดตามประเมินผล ($\bar{x}=3.53, S.D. = 1.09$)

ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตากในการลดปัญหาการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ด้านการวางแผน

ผู้ตอบแบบสอบถาม มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการลดปัญหาการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ด้านการวางแผน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.49, S.D.=0.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางมี 13 ข้อ ข้อที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากมี 7 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมาก

ที่สุด คือ ข้อที่ 1.6 การให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ($\bar{x}=3.58, S.D.=1.09$) รองลงมา คือ ข้อที่ 1.16 การจัดงานบริการสังคมให้แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแทนการกักขัง ($\bar{x} = 3.57, S.D. = 1.07$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 1.3 การมีการจัดระเบียบชุมชนโดยการจัดบุคคล เวลา และสถานที่ไม่ให้เป็นภาวะเสี่ยงเพื่อลดปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ($\bar{x} = 3.35, S.D. = 1.11$)

ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตากในการลดปัญหาการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ด้านการปฏิบัติตามแผน

ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการลดปัญหาการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.44, S.D.=1.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมากมี 1 ข้อ และข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมี 4 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 2.2) การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะความต้องการของชุมชนในการป้องกันยาเสพติดเพื่อลดปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ($\bar{x} = 3.53, S.D.=1.13$) รองลงมาคือ ข้อที่ 2.5) การให้ความร่วมมือในการสนับสนุนและติดต่อประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาศักยภาพในการปรับตัวของเด็กและเยาวชนกลับเข้าสู่ชุมชน ($\bar{x}=3.45, S.D. = 1.11$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 2.3) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดมาตรการในการลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดที่

เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเชิงสมานันท์ ($\bar{x} = 3.37$, S.D.=1.10)

ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการเครือข่าย ยุติธรรมชุมชนจังหวัดตากในการลดปัญหาการกระทำคามผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็ก และเยาวชน ด้านการติดตามประเมินผล

ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการลดปัญหาการกระทำคามผิดที่เกี่ยวข้อง กับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{x} = 3.53$, S.D.=1.09) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มี ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 3.3) สมาชิกเครือข่าย ยุติธรรมชุมชนจังหวัดตากได้ออกเยี่ยมเยียนให้ คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำคามผิดที่ เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ($\bar{x}=3.55$, S.D.=1.15) รองลงมา คือ ข้อที่ 3.4) การได้ร่วมจัดทำแผนพัฒนา พฤติกรรมผู้กระทำคามผิดของเด็กและเยาวชนที่ กระทำคามผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ($\bar{x}=3.54$, S.D.=1.16) ข้อที่ 3.5) การได้รวบรวมปัญหาอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะและความต้องการของชุมชน เพื่อเสนอต่อสำนักงานคุมประพฤติในการดำเนินการ แก้ไข ($\bar{x}=3.54$, S.D.=1.16) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย ที่สุดคือ ข้อที่ 3.1) การติดตามเด็กและเยาวชนที่ กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดว่าเมื่อพ้นโทษแล้ว กลับไปกระทำผิดอีกหรือไม่ ($\bar{x} = 3.51$, S.D. =1.16) และข้อที่ 3.2) การได้จัดทำรวบรวมผลการปฏิบัติงาน และรายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมเสนอปัญหาที่ เกิดขึ้นแก่ชุมชนในการสร้างความร่วมมือเพื่อช่วยกัน ลดการเกิดปัญหา ($\bar{x}=3.51$, S.D.=1.14)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับการมี ส่วนร่วม และระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ เครือข่ายยุติธรรมชุมชนจังหวัดตากในการลดปัญหา การกระทำคามผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็ก และเยาวชน

รายการ	การรับรู้		ระดับการมีส่วนร่วม	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
1. ด้านการวางแผน	3.59	0.95	3.49	0.95
2. ด้านการปฏิบัติตามแผน	3.57	1.02	3.44	1.03
3. ด้านการติดตามประเมินผล	3.67	1.06	3.53	1.09
รวม	3.60	0.95	3.49	0.95

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีการรับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการลดปัญหาการกระทำคามผิดที่ เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ในภาพรวมแตกต่างกัน โดยมีการรับรู้ ($\bar{x} = 3.60$, S.D.=0.95) มากกว่าระดับการมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 3.49$, S.D. =0.95) ทุกด้าน

3. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการ ป้องกันการลดปัญหาการกระทำคามผิดที่ เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน

1) การรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด เช่น การ การจัดป้ายประชาสัมพันธ์ 2) การให้ความรู้ด้าน กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดและอันตรายของยาเสพติดโดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นวิทยากรให้ ความรู้ 3) การเสริมสร้างธรรมะให้แก่เด็กและ เยาวชน 4) การสร้างสายใยภายในครอบครัว 5) การ เสริมสร้างสุขภาพโดยการเล่นกีฬา 6) การเฝ้าระวังใน ชุมชน 7) การฝึกวิชาชีพให้แก่เด็กและเยาวชน 8) การจัดเวทีประชาคมคนเพื่อในชุมชนมีส่วนร่วมแสดง ความคิดเห็นและหาแนวทางในการป้องกันปัญหา ยาเสพติด 9) จัดโครงการเพื่อนช่วยเพื่อน 10) สร้าง

เครือข่ายผู้ปกครอง 11) การจัดสถานที่ไม่เป็นสภาวะ
เสียง 12) การบำบัดเด็กที่ติดยาเสพติดและให้โอกาส
ในการกลับตัวเป็นคนดีสู่สังคม

อภิปรายผล

จากงานวิจัยจะพบว่า คณะกรรมการเครือข่าย
ยุติธรรมชุมชนจังหวัดตาก มีการรับรู้เกี่ยวกับการมี
ส่วนร่วมในการลดปัญหาการกระทำความผิดที่
เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน มากกว่า
การมีส่วนร่วมในการลดปัญหาการกระทำความผิดที่
เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ทั้งนี้
เนื่องจากคณะกรรมการเครือข่ายยุติธรรมชุมชน
จังหวัดตาก 13 แห่ง มีลักษณะที่แตกต่างกันทั้งใน
ด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ
สถานภาพ ส่งผลให้ระดับการมีส่วนร่วมในการลด
ปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
ของเด็กและเยาวชนน้อย สอดคล้องกับ สมพร พวง
ประทุม (2543 อ้างใน พูนผล สมุทร์ทัย, 2547) ได้
กล่าวว่า ปัจจัยต่างๆที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วม
สามารถแบ่งออกได้ ดังนี้ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่
อายุ เพศ สถานภาพในครอบครัว ระดับการศึกษา
2) สถานภาพทางสังคม เช่น ชนชั้นทางสังคม วรรณะ
ศาสนา และแหล่งกำเนิด 3) อาชีพ รายได้ และ
ทรัพย์สิน 4) ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่นและระยะเวลา
ที่อยู่ในโครงการ 5) การถือครองที่ดิน และสถานภาพ
การทำงาน ปัจจัยต่างๆเหล่านี้เป็นตัวกระตุ้นให้เกิด
การมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน กล่าวได้ว่า หากปัจจัย
ต่าง ของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมมีความแตกต่างกันมาก
การเข้ามามีส่วนร่วมก็จะไม่เกิดขึ้น เพราะคนมีความ
แตกต่างกัน แต่ถ้าหากผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมมีปัจจัย
เหล่านี้ที่มีความคล้ายคลึงกันการเข้ามามีส่วนร่วมก็
จะมีมากขึ้นตามไปด้วย

จากการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการ
เสนอแนะความต้องการของชุมชนในการป้องกันยา
เสพติดเพื่อลดปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและ
เยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด อยู่ในระดับมาก ทั้ง
2 หัวข้อ ทั้งการรับรู้การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการลด
ปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
ของเด็กและเยาวชน และ ระดับการมีส่วนร่วม
เกี่ยวกับการลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้อง
กับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ทั้งนี้เนื่องจากถ้า
แผนการปฏิบัติงานเกิดขึ้นจากความต้องการของคน
ในชุมชน จะส่งผลให้ประชาชนมีการรับรู้การมีส่วน
ร่วมและมีส่วนร่วมในการลดปัญหาการกระทำ
ความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน
สอดคล้องกับ ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527) กล่าวถึง
หลักการและแนวทางพัฒนาที่ส่งเสริมให้ประชาชน
เกิดความต้องการมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) ยึดหลักความ
ต้องการและปัญหาของประชาชนเป็นจุดเริ่มต้นของ
กิจกรรม ถ้าหากกิจกรรมที่จะนำไปให้ประชาชนเป็น
เรื่องใหม่ต้องใช้เวลาในการกระตุ้นเร้าความสนใจ
ให้ความรู้ความเข้าใจจนประชาชนยอมรับความ
จำเป็นและประโยชน์ในการที่จะจัดทำกิจกรรม
เหล่านั้น 2) กิจกรรมต้องดำเนินการในลักษณะกลุ่ม
เพื่อสร้างให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสมาชิก ปลูกฝังทัศนคติ
และพฤติกรรมที่เห็นแก่ส่วนร่วม ทำงานเสียสละเพื่อ
ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว 3) แนว
ทางการพัฒนาในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนต้อง
คำนึงถึงขีดความสามารถของประชาชนที่ร่วม
ดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องพึ่งพาภายนอก เฉพาะ
ในระยะเริ่มแรกต้องไม่ทุ่มเทในลักษณะการให้เปล่า
โดยสิ้นเชิง ต้องทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกเป็น
เจ้าของกิจกรรมและต้องสามารถทำต่อไป เมื่อการ

ช่วยเหลือจากภายนอกสิ้นสุดลงการช่วยเหลือตนเอง และการพึ่งตนเองเป็นหลักสำคัญที่ต้องเริ่มตั้งแต่ต้น

4) กิจกรรมพัฒนาที่นำเข้าไปในชุมชนต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน ซึ่งหมายถึงการใช้ทรัพยากรชุมชนจะต้องสอดคล้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมชุมชน 5) การเริ่มต้นกิจกรรมต้องอาศัยผู้นำชุมชน ซึ่งหมายถึงผู้นำชุมชนตามธรรมชาติที่ชาวบ้านเคารพนับถือ ผู้นำศาสนา ผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งจากราชการเพื่อเป็นผู้บุกเบิก และชักนำชาวบ้านต่อไป ผู้นำชุมชนโดยทั่วไปจะสามารถปรับทัศนคติและการยอมรับสิ่งใหม่ๆได้เร็วกว่าและเป็นผู้ที่ชาวบ้านมีศรัทธาอยู่ในตัวอยู่แล้ว การเริ่มต้นจากผู้นำจึงไปได้เร็วกว่าและได้รับการยอมรับมากกว่าประชาชนทั่วไป 6) ขั้นตอนการดำเนินการต่างๆ ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นต้น กล่าวคือ ร่วมค้นหาข้อมูล ร่วมหาสาเหตุของปัญหา ร่วมปรึกษาหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน การตัดสินใจร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ปฏิบัติร่วมกัน ติดตามผลงานจนถึงขั้นการร่วมบำรุงรักษาในระยะต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดโครงการฝึกอบรมให้สมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ได้มีความรู้ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน เพื่อการลดการกระทำความผิด และทราบความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน
2. ควรจัดการบูรณาการแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมคุมประพฤติ ศาลเด็ก และเยาวชน สมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชนและอาสาสมัคร โดยสร้างความร่วมมือในการลดปัญหา

การกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน

3. สมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชนควรสร้างความรู้และความเข้าใจให้แก่ชุมชน สำหรับเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดกลับตัวเป็นคนดีและกลับคืนเข้าสู่สังคมได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดทำ Focus Group ของแต่ละพื้นที่ เพื่อให้สมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชนได้แสดงความคิดเห็นและทราบข้อมูลความต้องการในการแก้ไขปัญหาย่างครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบข้อมูลในเชิงลึกและทราบถึงปัญหาและการแก้ไขที่แท้จริง โดยใช้วิธีการสังเกต (Observation) พฤติกรรมของคนในชุมชนเพื่อที่จะได้ข้อมูลที่เพิ่มขึ้นในการนำไปวิเคราะห์ผล
3. การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะสมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชน อำเภอเมืองตาก เท่านั้น ควรมีการศึกษาเรื่องเดียวกันในพื้นที่อื่นภายในจังหวัดและต่างจังหวัด เพื่อทราบถึงการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการลดปัญหาการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน

เอกสารอ้างอิง

เครือข่ายชุมชนกองกิจการชุมชนและบริการสังคม. (2551). คู่มือเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ยุติธรรมถ้วนหน้าประชาชนมีส่วนร่วม. *วารสารกรมคุมประพฤติ*.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). การมีส่วนร่วมของ
ชุมชนในงานยุติธรรมชุมชน :กรณีศึกษาชุมชน
คลองจรเข้ขี้เฒ่า ตำบลเกาะไร่ อำเภอบ้านโพธิ์
จังหวัดฉะเชิงเทรา. สืบค้นเมื่อ 4 ธันวาคม
2555 จาก
https://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&ved=0CC0QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.moj.go.th%2Fupload%2Fmini109_km%2Fuploadfiles%2F2786_6770.doc&ei=5xf6UZKAGI_krAeJp4HIDw&usq=AFQjCNHexzgSyzDtvZEdeMdWwIPovznOog&sig2=MeXUY15qK2onhlorb9DnOA&bv m=bv.50165853,d.bmk.

พูลผล สมุทรทัย. (2547). การมีส่วนร่วมของ
ผู้ประกอบการในการจัดการปัญหา
สิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม.